

Lesbrief begrijpend lezen (Nieuwsbegrip)

handleiding groep 7 en 8

Deze les kunt u op dezelfde manier behandelen als de methode Nieuwsbegrip die wordt gebruikt voor begrijpend lezen. De tekst komt oorspronkelijk uit week 6 - 2010 en is toegespitst op Oss 2012.

Binnenkort is het weer carnaval op veel plaatsen in Nederland, ook in Oss. Carnaval bestaat al heel lang en is een feest met veel tradities.

- De strategie die deze week centraal staat, is Voorspellen.
- Het sleutelschema dat in opdracht 3 ingevuld wordt, is een wie-wat-waar-waarom wanneer-welkschema. De denkactiviteit die hierbij aan de orde komt, is het definiëren van informatie.

Materiaal

Voor elke leerling een exemplaar van de tekst *Carnaval* met bijbehorende opdrachten.

Als u een nieuwsbegriplicentie hebt kunt u het stappenplan met woordhulp gewoon inzetten. Als u dit niet hebt dan is het aan te raden een proefabonnement af te sluiten om deze aansprekende methode een keer te bekijken!

Opmerking vooraf!

De strategie die centraal staat is Voorspellen. De strategie wordt geoefend in opdracht 1. Het is belangrijk dat de leerlingen de tekst nog niet gezien hebben bij het maken van deze opdracht.

Opdracht 1 (klas): Voorspellen

Deel alleen de opdrachten uit. Neem de uitleg klassikaal door. Belangrijk is hier dat de leerlingen begrijpen dat ze hun voorkennis gebruiken bij het lezen van de tekst. De leerlingen verwerken hun voorkennis in een woordenweb over carnaval. Ze voorspellen aan de hand van de titel, kopjes en het plaatje waar de tekst over gaat.

Opdracht 2 (klas en alleen): Tekst lezen

1. Deel de tekst uit. Laat de leerlingen de tekst en eventueel het stappenplan voor zich nemen. Lees de tekst voor volgens de stappen van het stappenplan. Het voorspellen is al gebeurd bij opdracht 1. Kijk na het lezen terug op opdracht 1. Was het handig om eerst voorkennis op te halen over carnaval?
2. Laat de leerlingen voor zichzelf maximaal twee andere moeilijke woorden uit de tekst noteren. Bespreek de woorden en de gevonden betekenissen kort of (indien in bezit van Nieuwsbegrip licentie, gebruik de woordhulp).

Opdracht 3 (samen): Een wwwww-schema invullen

De leerlingen maken de opdracht in tweetallen. Ze kunnen de opdrachten met het antwoordenblad controleren. Bespreek kort na welke vragen eventueel problemen opleverden.

Opdracht 4 (samen): Spreek je een dialect?

Lesbrief begrijpend lezen (Nieuwsbegrip)

handleiding groep 7 en 8

De leerlingen doen de opdracht in tweetallen. Het is afhankelijk van de mate waarin leerlingen zelf een dialect spreken, of deze opdracht veel gespreksstof oplevert. Laat de leerlingen voorbeelden geven van woorden of zinnen in een bepaald dialect. Als leerlingen wel een dialect spreken, kunt u ter afsluiting een klassengesprek/discussie voeren over het spreken van dialect en/of standaard-Nederlands.

Antwoordenblad

Opdracht 1

Allerlei antwoorden zijn mogelijk.

Opdracht 3

Vraag	Antwoord
Wie vieren er carnaval?	Vooral de Brabanders en de Limburgers vieren carnaval.
Wat doen mensen allemaal met carnaval?	Ze verkleden en schminken zich, dragen maskers, drinken veel, hossen en lopen de polonaise. Prins Carnaval is de baas. Er worden optochten gehouden met praalwagens. Ze gooien met confetti en serpentines.
Waar wordt carnaval gevierd?	Vooral in het zuiden van het land (onder de grote rivieren).
Wanneer is het dit jaar carnaval?	Van 18 tot en met 21 februari.
Waarom wordt carnaval gevierd?	Van oorsprong is het een katholiek feest dat voorafging aan de vastentijd. Voordat ze gingen vasten, wilden de mensen nog uitgebreid eten, drinken en dansen.

Lesbrief begrijpend lezen (Nieuwsbegrip) opdrachten groep 7 en 8

Opdracht 1 (klas): Voorspellen

1. Lees de uitleg.

Uitleg

Als je een tekst gaat lezen, kijk je eerst naar de **titel**, de **kopjes** en de **plaatjes**. Zo kun je **voorspellen** waar de tekst over gaat. Je zet dan je hersenen alvast aan het werk. Je denkt na over wat je al van het onderwerp weet. Tijdens het lezen maak je een plaatje in je hoofd. Je legt verbanden tussen wat je leest en wat je al weet.

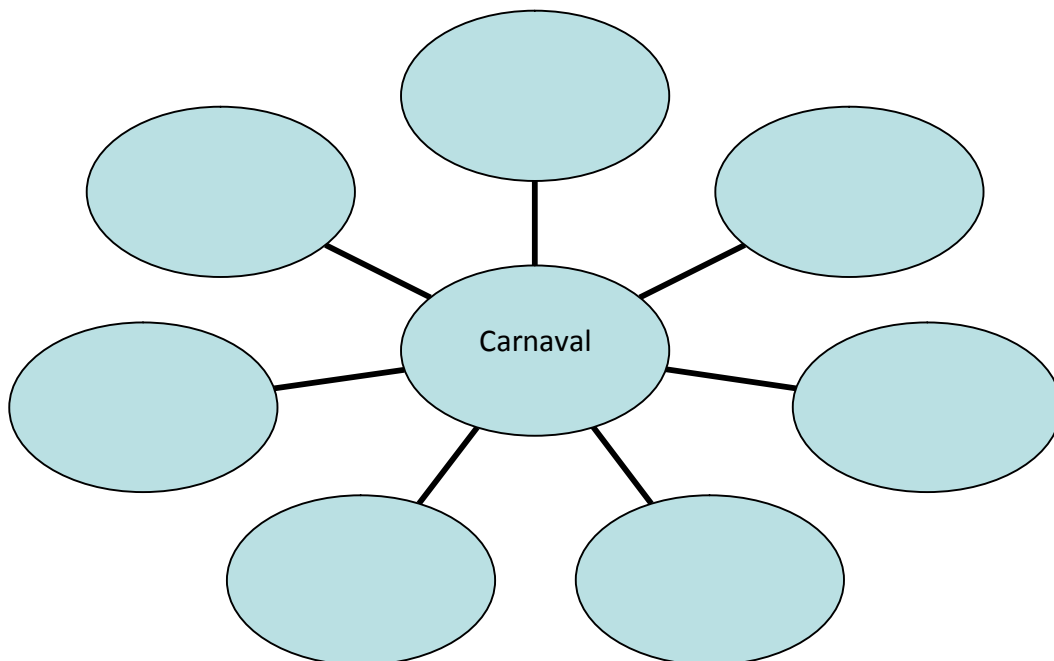
De tekst van deze week heeft als titel: **Het is bijna carnaval!** Bij de tekst staat dit plaatje:

De kopjes zijn:

- **Groot feest**
- **Dialect**
- **Vasten**
- **Carnavalskrakers**

2. Wat weet je allemaal al over carnaval? Vul het in het woordveld in.

3. Wat is je voorspelling? Let op: alleen *carnaval* invullen is niet genoeg.

Ik denk dat de tekst gaat over: _____

Lesbrief begrijpend lezen (Nieuwsbegrip) opdrachten groep 7 en 8

Opdracht 2 (klas en alleen): Tekst lezen

1. Lees de tekst (met het stappenplan). Stap 1 heb je bij opdracht 1 al gedaan.
2. Schrijf twee moeilijke woorden uit de tekst op. Wat betekenen deze woorden?

3. Klopte je voorspelling over de tekst? Heeft het geholpen om je hersens alvast aan het werk te zetten?

Opdracht 3 (alleen): Een wie-wat-waar-wanneer-waaromschema invullen

Als je de vragen in het schema beantwoordt, heb je de belangrijkste informatie uit de tekst bij elkaar staan. Vul het schema in.

Vraag	Antwoord
Wie vieren er carnaval?	
Wat doen mensen allemaal met carnaval?	
Waar wordt carnaval gevierd?	
Wanneer is het dit jaar carnaval?	
Waarom wordt carnaval gevierd?	

Lesbrief begrijpend lezen (Nieuwsbegrip) opdrachten groep 7 en 8

Opdracht 4 (samen): Spreek je een dialect?

- Tijdens het carnaval wordt er veel dialect gesproken.
Bespreek de volgende vragen over dialect.
 - Wordt er in jouw woonplaats ook een dialect gesproken?
 - Spreek je zelf een dialect?
 - Mag het dialect ook op school gebruikt worden?
- Hoe klinkt het in het Brabants of Limburgs? Probeer de volgende zinnen maar eens uit.

Nederlands	Limburgs dialect
Kom je mee?	Kumse mèt?
Ik weet het niet.	Ich weit ut neet.
Waar ga je heen?	Bug eiste hiene?
Wat wil je vanmiddag gaan doen?	Wat wilsse dezmiddig goan doon?

Nederlands	Brabants dialect
Oss en ik zijn dikke vrienden.	Oss en ik da's dikke mik.
Hoe heb je dat gedaan?	Hoe hedde gij dè gedoan?
Daar heb ik geen zin in!	Dè zuuk ik nie!

- Kun je voorbeelden geven van je eigen dialect of een ander dialect?

Nederlands dialect

Naar: www.mijnwoordenboek.nl

Lesbrief begrijpend lezen (Nieuwsbegrip)

tekst groep 7 en 8

Het is bijna carnaval!

In het weekend van 18 februari is het weer tijd voor carnaval. Vooral in het zuiden van Nederland wordt dit feest uitgebreid gevierd. Oorspronkelijk is het vooral een feest voor Brabanders en Limburgers, al willen mensen van 'boven de grote rivieren' ook wel eens meedoen.

Groot feest

Elk jaar is het carnaval weer aanleiding voor een groot feest. Zowel volwassenen als kinderen verkleden of schminken zich. Ze dragen maskers, gaan hossend over straat en doen de polonaise. Prins Carnaval Dook dun urste en jeugdprins Cas dun Urste zijn tijdelijk de baas in de stad. Zij worden daarbij geholpen door hun adjudanten Antoon en Joop. Op zaterdag is er een jeugdoptocht en op zondag een grote optocht. Carnavalsverenigingen bouwen wekenlang aan de praalwagens voor de optocht. Het regent dan confetti en serpentines.

Dialect

In Brabant veranderen tijdens het carnaval de namen van steden en dorpen. Den Bosch heet bijvoorbeeld Oeteldonk, Breda wordt Kielegat en de carnavalsnaam van Oss is Ossenkoppenrijk. In Limburg doen ze dat niet. Carnaval is vooral een feest voor de mensen die daar wonen of vandaan komen. Mensen praten met elkaar in het plaatselijke dialect. Dat is de taal van de streek. Voor een buitenstaander is dat maar moeilijk te volgen.

Vasten

Carnaval is oorspronkelijk een rooms-katholiek feest. Op 22 februari is het Aswoensdag. Dan begint de vastentijd. In die tijd aten de rooms-katholieken vroeger minder. En vlees aten ze helemaal niet. Het woord carnaval komt waarschijnlijk van 'carne vale'. Dat is Latijn voor 'vaarwel vlees'. Tijdens de vastentijd aten kinderen hun snoep niet meteen op, maar bewaarden dat in een vastentrommeltje voor de zondag. Nu doet bijna niemand dat meer. Voordat de mensen gingen vasten, wilden ze nog uitgebreid eten, drinken en dansen. Dat werd uiteindelijk het carnavalsfeest. De laatste dag van carnaval wordt ook wel Vastenavond genoemd.

Carnavalskrakers

Elk jaar worden er voor carnaval speciale liedjes gemaakt. De meeste liedjes zijn erg grappig, omdat de teksten vaak dubbelzinnig zijn. Sommige liedjes worden ook veel gedraaid op de radio en zijn echte hits! Die noem je carnavalskrakers. Misschien ken je wel een klassieker als: *Er staat een paard in de gang* van André van Duin. Ook in Oss worden door veel clubs en scholen liedjes gemaakt. Hier kun je van genieten op de liedjesfestivals. De echte carnavalsmuziek hoor je niet op de radio. Daarvoor moet je echt naar het carnaval!

Naar: www.nieuwsbegrip.nl www.leerkracht.nl www.kinderpleinen.nl

boven de grote rivieren = niet in het zuiden, maar in Nederland ten noorden van de grote rivieren (de Maas, de Waal en de Rijn)

het plaatselijke dialect = de taal die een bepaalde streek wordt gesproken en die anders is dan de standaardtaal

de klassieker = iets dat lang geleden gemaakt is en nog steeds populair is